

Stanovisko Evropského výboru regionů – Unie rovnosti: Akční plán EU proti rasismu na období 2020–2025

(2021/C 300/05)

Zpravodajka:	Yoomi RENSTRÖM (SE/SES), členka místního shromáždění: zastupitelstvo obce Ovanåker
Odkaz:	Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Unie rovnosti: Akční plán EU proti rasismu na období 2020–2025 (COM(2020) 565 final)

POLITICKÁ DOPORUČENÍ

EVROPSKÝ VÝBOR REGIONŮ

1. vítá sdělení *Unie rovnosti: Akční plán EU proti rasismu na období 2020–2025*. Výbor zdůrazňuje, že rovnost je jednou ze základních hodnot, na nichž je Evropská unie založena, jak vyplývá ze Smluv a Listiny základních práv, které dávají EU mandát a odpovědnost v boji proti diskriminaci;
2. je znepokojen závěry zprávy o stavu základních práv za rok 2019, kterou vypracovala Agentura Evropské unie pro základní práva (FRA) a která potvrzuje, že etnické menšiny a migranti i nadále čelí obtěžování a diskriminaci v celé EU, a to navzdory dlouholetým právním předpisům EU v oblasti boje proti rasismu. Podle této zprávy má pouze 15 z 27 členských států EU zvláštní akční plány a strategie pro boj proti rasismu a etnické diskriminaci, přičemž ve vnitrostátních právních předpisech zaměřených na kriminalizaci rasismu stále existují nedostatky;
3. je rovněž znepokojen výsledky zvláštního průzkumu Eurobarometru o *diskriminaci v EU* ⁽¹⁾. Průzkum uvádí, že téměř 59 % respondentů považuje diskriminaci na základě etnického původu za rozšířenou v jejich zemi, zejména pokud jde o diskriminaci na základě barvy pleti. Vnímání, názory a postoje se však stále velmi liší v závislosti na diskriminované skupině a také v jednotlivých zemích;
4. vítá závazek Komise provést komplexní posouzení stávajícího právního rámce EU pro boj proti diskriminaci, rasismu a xenofobii, sledovat uplatňování směrnice o rasové rovnosti ⁽²⁾ a zajistit správné provedení rámcového rozhodnutí o boji proti rasismu a xenofobii ⁽³⁾;
5. zdůrazňuje, že boj proti diskriminaci ve všech oblastech musí být pro EU prioritou, nicméně konstatuje, že v současnosti existují nedostatky v antidiskriminačních právních předpisech EU, jelikož některé důvody diskriminace jsou pokryty pouze v kontextu zaměstnání a povolání. Výbor vyzývá zástupce členských států v Radě, aby dokončili jednání o horizontální směrnici o rovném zacházení ⁽⁴⁾, která je zablokována již od roku 2008, kdy ji Komise navrhla;
6. vítá skutečnost, že Komise poprvé uznala, že strukturální rasismus existuje a je součástí sociálního, hospodářského a politického systému, ve kterém všichni žijeme, a že vidí potřebu řešit tuto otázku prostřednictvím komplexní politiky. Je proto nutné změnit přístup EU k rasismu;

⁽¹⁾ https://data.europa.eu/euodp/en/data/dataset/S2251_91_4_493_ENG/resource/afca8c2e-a0a8-4a22-84ef-29a3a1fb9a1b.

⁽²⁾ Směrnice 2000/43/ES, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s osobami bez ohledu na jejich rasu nebo etnický původ.

⁽³⁾ Rámcové rozhodnutí Rady 2008/913/SVV.

⁽⁴⁾ Návrh směrnice o provádění zásady rovného zacházení, COM(2008) 426 final.

7. vítá skutečnost, že akční plán navrhuje soubor opatření, která spojí všechny úrovně rozhodování ve společnosti, současně s občanskou společností a orgány pro rovné zacházení, s cílem účinněji bojovat proti rasismu v Evropě, například prostřednictvím vnitrostátních akčních plánů boje proti rasismu;
8. konstatuje, že akční plán představuje krok směrem k dosažení cílů udržitelného rozvoje Agendy 2030, zejména cíle 10 týkajícího se snížení nerovnosti;
9. očekává, že akční plán pro evropský pilíř sociálních práv, který má být zveřejněn v roce 2021, přinese další podporu rovnosti na trhu práce, a to i osobám menšinového rasového⁽⁵⁾ nebo etnického původu;

Strukturální rasismus – jak bojovat proti základním příčinám problému

10. zdůrazňuje, že je důležité uznat historické kořeny rasismu. Zajištění toho, že bude připomínán kolonialismus, otroctví a holocaust, je důležitým prvkem podpory začleňování a porozumění. Výbor vyzývá k vypracování protiargumentů, které odsoudí rasismus, budou propagovat sociální začleňování a posílí postavení osob bez ohledu na rasový nebo etnický původ;
11. zdůrazňuje, že jedním z klíčových kroků pro účinné řešení strukturálního rasismu je identifikace oblastí, kde rasismus přetrvává, jako je vzdělávání, bydlení, zdravotní péče, zaměstnanost, přístup k veřejným službám, právní systém, prosazování práva, kontrola migrace nebo účast a zastoupení v politice;
12. naléhavě žádá Komisi, aby na akční plán proti rasismu nahlížela z uceleného hlediska a ve spojitosti s evropskou přistěhovaleckou politikou a společnou evropskou azylovou politikou;
13. zdůrazňuje potřebu komplexních údajů o diskriminaci na základě rasového nebo etnického původu v Evropě. Pokud nezměříme a nevyčíslíme rozsah diskriminace a nerovnosti, bude velmi obtížné je účinně řešit. Údaje o rovnosti mohou nabídnout účinné nástroje v boji proti diskriminaci a vyloučení a upozornit na situaci skupin ohrožených diskriminací, přičemž cílem bude naplánovat inkluzivní politiky a zajistit jejich provádění;
14. zastává názor, že údaje o rovnosti poskytují představu o rozsahu strukturálního rasismu a o tom, jak proti němu lze bojovat, nicméně je zapotřebí nových metod pro sběr údajů o diskriminaci a rovnosti. Úplný soulad s ústavními normami, právními předpisy EU o ochraně osobních údajů a Listinou základních práv EU je nezbytnou podmínkou zmírnění možného rizika jejich nesprávného použití nebo zneužití;
15. vítá rozhodnutí Komise shromáždit údaje o rasové a etnické rozmanitosti svých zaměstnanců prostřednictvím speciálního dobrovolného a anonymního průzkumu, čímž budou plně dodržena pravidla pro shromažďování údajů. V této souvislosti zdůrazňuje, že je nutné, aby obdobná hodnocení provedly všechny orgány EU, jelikož zastoupení různých ras a etnik na všech úrovních veřejné správy EU je klíčem k dosažení rovnosti;
16. dále trvá na tom, že „je důležité uplatňovat meziodvětvový pohled, který je nezbytný pro zapojení osob ve zranitelné situaci, jež mohou čelit vícenásobné diskriminaci“⁽⁶⁾, přičemž je třeba zmínit zejména zranitelné skupiny, jako jsou kromě jiného migrantky, migrující děti a dospívající bez doprovodu či osoby LGBTI, do provádění strategie. Žádá proto Evropskou komisi, aby tento meziodvětvový přístup v úzké spolupráci s členskými státy více rozvinula a vypracovala pokyny, které usnadní jeho uplatňování při plánování, řízení a hodnocení veřejných politik;
17. připomíná, že nezletilí cizinci bez doprovodu představují skupinu, která je velmi ohrožena rasismem a je jí v souladu se strategií EU pro práva dítěte na období 2021–2024 zapotřebí věnovat zvláštní pozornost;

⁽⁵⁾ V akčním plánu ani v tomto dokumentu neznamená použití pojmu „rasa“ schválení teorií, které se pokoušejí určit existenci různých lidských ras.

⁽⁶⁾ Stanovisko VR 2016/2020 Unie rovnosti: strategie pro rovnost žen a mužů na období 2020–2025.

18. žádá, aby byly politiky boje proti rasismu začleněny do všech politik EU. Evropský výbor regionů zdůrazňuje, že všechny antidiskriminační politiky by rovněž měly mít průřezový přístup, aby bylo možné účinně bojovat proti vícenásobné diskriminaci;

19. je přesvědčen, že hospodářský rozměr strukturálního rasismu je často opomíjen. Ten s sebou nese značné hospodářské náklady, jelikož brání lidem ve využití jejich potenciálu. Společnost, která je méně rasistická, bude hospodářsky silnější;

20. zdůrazňuje, že pandemie COVID-19 zdůraznila a prohloubila stávající nerovnosti, marginalizaci a diskriminaci v Evropě a posílila strukturální rasismus. Již tak zranitelné osoby byly zasaženy ještě více. Kromě milionů pracovníků, kteří přišli o zaměstnání a příjmy, jsou nejvíce postiženými osobami migranti na hranicích, osoby s nejistým zaměstnáním, lidé bez osobních dokladů, rodiny s nízkými příjmy, lidé bez domova, starší lidé, ženy a lidé s postižením nebo chronickým onemocněním, včetně mnoha rasových a etnických menšin. Jakákoli reakce na pandemii by proto měla zaujmout antidiskriminační přístup a měla by mít přímý i nepřímý dopad na rasismus v různých oblastech společnosti;

21. opakuje svou výzvu k „přijetí spolehlivých opatření na obranu občanských svobod a demokracie ve věku stále větší digitalizace, která mj. omezí riziko soustavného digitálního dohledu a zabrání v digitální sféře šíření falešných zpráv, dezinformačním kampaním, nenávistným verbálními projevy a diskriminaci, zejména rasismu, bez ohledu na to, zda mají tyto negativní jevy původ v EU nebo mimo ni“⁽⁷⁾;

22. rovněž opakuje, že „klíčovým prvkem pro jakýkoliv budoucí právní rámec týkající se umělé inteligence je zavedení záruk, které zajistí, že umělá inteligence nebude zatížena předsudky a nebude rozšiřovat diskriminaci na základě pohlaví, etnického původu, věku, postižení nebo sexuální orientace“⁽⁸⁾;

23. zdůrazňuje, že je třeba řešit diskriminační přístupy donucovacích orgánů, policejní brutalitu a rasové profilování určitých rasových nebo etnických skupin, a je přesvědčen, že policie a donucovací orgány musí jít příkladem v oblasti boje proti rasismu a diskriminaci;

24. považuje za zásadní, aby v těch členských státech, kde jsou místní a regionální orgány odpovědné za práci policie, byla přijata opatření k boji proti rasismu a jeho prevenci při prosazování práva, ke kontrole policejních postupů, investování do odborné přípravy a rozvoje těchto orgánů a zpracování osobních údajů týkající se rasového profilování transparentním způsobem. Místní a regionální orgány by rovněž měly vypracovat komplexní programy prevence násilí v komunitách, které budou založeny na ochraně veřejné bezpečnosti a plném dodržování nediskriminačních norem EU při policejní práci;

25. znovu zdůrazňuje, že „klíčovou roli při předcházení násilné radikalizaci a boji proti ní má společnost, která plně respektuje lidská práva všech skupin obyvatel a která žije v souladu s mezinárodními i regionálními normami, včetně boje proti diskriminaci, rasismu a dalším formám nesnášenlivosti“⁽⁹⁾;

Místní a regionální orgány v první linii

26. vítá skutečnost, že akční plán EU proti rasismu na období 2020–2025 staví místní a regionální orgány do středu boje proti rasismu. Výbor konstatuje, že vzhledem ke své blízkosti k široké veřejnosti hrají místní a regionální orgány zásadní roli při prosazování a respektování evropských hodnot a nacházejí se v první linii boje s rasismem a trestnými činy z nenávisli, chrání zranitelné skupiny a menšiny a podporují sociální soudržnost;

⁽⁷⁾ Stanovisko VR 2354/2020 Strategie pro formování digitální budoucnosti Evropy a Evropská strategie pro data.

⁽⁸⁾ Stanovisko VR 2014/2020 Bílá kniha o umělé inteligenci – evropský přístup k excelenci a důvěře.

⁽⁹⁾ Stanovisko VR 6329/2015 Boj proti radikalizaci a násilnému extremismu: preventivní mechanismy na místní a regionální úrovni.

27. vyzývá k tomu, aby byly místní a regionální orgány brány jako strategičtí partneři při navrhování, provádění a monitorování vnitrostátních akčních plánů, s ohledem na jejich odpovědnost a významnou práci v boji proti rasismu, kterou již v rámci svých oblastí působnosti vykonávají;

28. zdůrazňuje zásadní úlohu, kterou hrají místní a regionální orgány při podpoře informovanosti, odborné přípravy a vzdělávání v rámci boje proti rasismu, zejména mezi mladými lidmi;

29. považuje za nanejvýš důležité vyčlenit finanční prostředky pro místní a regionální orgány v rámci víceletého finančního rámce na období 2021–2027, z fondů EU a z nástroje Next Generation EU, s cílem podpořit sociální začleňování a boj proti rasismu a diskriminaci v oblastech, jako je přístup na trh práce, vzdělávání, sociální zabezpečení, zdravotní péče a bydlení. To vše se zvláštním důrazem na nejzranitelnější skupiny a vyčlenění prostředků na ochranu nezletilých cizinců bez doprovodu, které je v mnoha případech odpovědností místních a regionálních subjektů;

30. je přesvědčen, že kromě přijetí akčních plánů proti rasismu na vnitrostátní úrovni může být užitečné disponovat i místními a regionálními akčními plány. Mohly by pomoci řešit strukturální rasismus pomocí konkrétních opatření. To odráží i postoj Agentury Evropské unie pro základní práva (FRA) v její zprávě za rok 2019, ve které zdůrazňuje potřebu mít akční plány pro boj proti rasismu na všech úrovních. Vypracování těchto regionálních a místních akčních plánů by měla Komise náležitě podporovat a financovat prostřednictvím ad hoc iniciativ zaměřených na budování kapacit a sdílení osvědčených postupů;

31. Výbor by se do toho mohl zapojit a fungovat jako platforma pro další rozvoj opatření k boji proti rasismu na místní a regionální úrovni, například podporou sociální integrace, bojem proti energetické chudobě a podporou přístupu k důstojnému bydlení;

32. zdůrazňuje význam zapojení vnitrostátních, regionálních a místních orgánů i občanské společnosti s cílem zajistit legitimitu vnitrostátních akčních plánů proti rasismu a účinněji bojovat proti rasismu v Evropě. Kromě toho je důležité sdílet osvědčené postupy mezi různými zeměmi a místními a regionálními orgány, včetně cílů a opatření stanovených v plánech proti rasismu vypracovaných na různých úrovních správy;

33. je přesvědčen, že aby bylo možné plně využít potenciálu připravovaných návrhů Komise týkajících se vnitrostátních akčních plánů proti rasismu, musí existovat efektivní postupy, které zajistí jejich provádění ve stanoveném časovém rámci s jasnými a měřitelnými cíli a sledování pokroku jak na národní, tak na evropské úrovni, přičemž za část návazných kroků přebere plnou odpovědnost Komise;

34. zdůrazňuje, že dva roky po zavedení vnitrostátních akčních plánů proti rasismu by mělo být naplánováno hodnocení jejich účinnosti, přičemž by měly být k dispozici úplné informace od místních a regionálních orgánů;

Evropský výbor regionů, orgány EU a iniciativy proti rasismu

35. podporuje iniciativu Evropské koalice měst proti rasismu (ECCAR) pod vedením UNESCO a vítá zejména evropské projekty související s bojem proti rasismu, včetně nedávného projektu „Support Everyday Fight Against Racism (SUPER)“ (Podpora každodenního boje proti rasismu) v rámci programu Evropské komise Právo, rovnost a občanství;

36. naléhavě žádá Komisi, aby formálně zapojovala Výbor do každoročního jmenování jednoho nebo více „evropských hlavních měst začleňování a rozmanitosti“ jako způsob, jakým uzná a zdůrazní úsilí měst o zavedení silných strategií začleňování na místní úrovni;

37. se s nadšením jako oficiální partner dne 21. března 2021 zúčastní organizace summitu, jehož tématem bude boj proti rasismu a který se bude konat v souvislosti s Mezinárodním dnem za odstranění rasové diskriminace;

38. je přesvědčen, že vzhledem k tomu, že Výbor a místní a regionální orgány jsou v první linii boje proti rasismu a diskriminaci, měly by hrát formální roli při výměnách, pravidelných konzultacích a dialogu s orgány EU;

39. vítá značné úsilí Komise o posílení politik založených na základních hodnotách a o budování Unie rovnosti v EU prostřednictvím řady akčních plánů a strategií boje proti diskriminaci na základě konkrétních důvodů (týkajících se rasy, rovnosti pohlaví, LGBTIQ, Romů, osob se zdravotním postižením a antisemitismu). Výbor však vzhledem k průřezové povaze výše uvedených strategií považuje za vhodné sestavovat nejen jednotlivé zprávy o pokroku, nýbrž také zprávy průřezové, jež by posoudily vzájemnou interakci jednotlivých strategií a jejich kumulativní účinek na vícenásobné formy diskriminace na vnitrostátní, regionální a místní úrovni;

40. podporuje úsilí Komise o vytvoření Unie rovnosti, která pomocí nové interní pracovní skupiny pro rovnost bude chránit zájmy všech osob bez ohledu na jejich rasový nebo etnický původ prostřednictvím začleňování rovnosti a meziodvětvového přístupu do všech politik, právních předpisů a programů financování;

41. těší se na zapojení a spolupráci s budoucím koordinátorem pro boj proti rasismu, který bude jmenován Komisí;

42. bude následovat výzvu Komise a půjde příkladem, pokud jde o zlepšování reprezentativnosti zaměstnanců VR prostřednictvím náborových a výběrových opatření.

V Bruselu dne 7. května 2021.

předseda
Evropského výboru regionů
Apostolos TZITZIKOSTAS
